

Dr. Oberfrank Ferenc ügyvezető igazgató, kutató, az Innováció és biomedicina rovat vezetője
MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet – Igazgatói Titkárság, Budapest

„A jóslás nagyon nehéz, különösen a jövőt illetően.”

Niels Bohr (1885–1962)

Volt egy álmom...

A politika prioritásként tekintett a hazai tudományos kutatás és a technológia fejlesztésére és az eredmények társadalmi és gazdasági hasz-

nosítására. Felismerve az orvosbiológia jelen és jövőbeli jelentőségét, valamint az azt művelő hazai tényezőkben rejlő fejlődési potenciált, ennek felszabadítására és kiaknázására politikai, kommunikációs, szabályozási és finanszírozási eszközök alkalmazásával kiemelten törekedett.

Ebben a kérdésben a politika akart és képes volt „nemzeti konszenzust” kialakítani és karban tartani. Ennek eredményeképpen választási ciklusokon átvélő, kiszámítható, transzparens politikai, és ebből következően társadalmi, szabályozási és finanszírozási feltételeket biztosított a kormányzat a korszerű tudományos megközelítések adta lehetőségeket kiaknázni törekvő hazai K+F+I programoknak.

Fokozatosan világos munkamegosztás és dinamikus együttműködés alakult ki a közszféra és a magánszféra között. Ennek eredményeképpen az állam maga is lekötött hazai innovációs kapacitásokat, azaz megrendelt és finanszírozott K+F programokat, amelyek kiemelt célokat szolgáltak kiemelt társadalmi hasznosságuk következtében. Az állam biztosította a fenntartható fejlődés feltételeit a hazai kutatóhelyeknek saját kezdeményezésű projektek működtetéséhez és egyúttal kedvező feltételeket biztosított a hazai bioinnovációs potenciál kiaknázásához a nemzetközi kollaborációkban és a hazai és nemzetközi üzleti hasznosítás érdekében.

A közszférában működő kutatóhelyek számára kialakultak a szabályozott verseny – „koopetíció” – stabil keretei, amelyben egyaránt jellemzőek voltak a feltételek elérhetőségét és a „kritikus tömeg” elérését (pl. technológiák kihasználtsága, projekt portfólió) biztosító együttműködések, valamint a motivációt, szakmai és etikai minőséget és dinamizmust biztosító verseny. Mindez lehetővé tette a hazai fejlődés hosszú távon érvényesülő

optimalizálását ezen a területen. Mindezt a nemzetközi és európai kötelezettségeink tiszteletben tartása mellett, sőt azokkal kedvező kölcsönhatásban, de a magyarországi populáció, társadalom, gazdaság sajátos szükségleteihez és érdekeihez igazodóan.

A megfelelő politikai felhatalmazás alapján a közigazgatás és a szakigazgatás (kormányzati szervek, hatóságok, Magyar Tudományos Akadémia, OTKA, NKTH stb.) képes volt a különféle tárcák és hivatalok tevékenységét hosszútávra összehangolni, hatékonyan (bürokrácia és korrupció minimalizálása), a nemzetközi jó példákat figyelembe véve és a közbizalmat kiérdemlő módon folyamatosan biztosítani a feltételeket a hazai K+F+I tevékenység számára, és megfelelően menedzselni a hazai innovációs rendszert a felfedező (alap)kutatástól a klinikai, népegészségügyi, ipari és gazdasági hasznosításig.

A szabályozási, management és a finanszírozási környezet segítette a hazai kutatók és fejlesztők törekvését európai uniós források és más nemzetközi, ill. külföldi állami és magánforrások bevonására.

A hazai bioinnovációban részt vevő, nemzetközileg versenyképes egyetemek, kutatóintézetek és az innovációs lánc kezdeti szakaszára összpontosító gazdasági társaságok (spin-off vállalkozások) folyamatosan képesek voltak úgy alakítani szervezetüket és működésüket, hogy a K+F tevékenység az intézményen belül optimális legyen. Sikeresek voltak a nemzeti innovációpolitikai és az intézményi prioritások összehangolásában, a belső szabályozások és ösztönzők adaptálásában, karbantartásában, az egyetemi/intézményi döntéshozatal és bürokrácia, menedzsment-kapacitás optimalizálásában, a kutatási+fejlesztési kapacitások optimális lekötésében, a technológiák elérhetőségének biztosításában, a belső együttműködések facilitálásában, a tudományos iskolák, műhelyek ösztönzésében, a tehetségek gondozásában, ígéretes projektek menedzselésében, a külső forrásszerzés támogatásában, a káros tendenciák visszaszorításának képességében, tagjaik számára a külső partnerekkel

való célirányos és kölcsönösen előnyös együttműködés feltételeinek a biztosításában, a megszerzett források projekt számára optimális felhasználásának biztosításában, a nonprofit K+F és szellemi tulajdon-menedzsment és hasznosítási tanácsadási szolgáltatások elérhetőségének megteremtésében, stb.

Megtalálták az „arany középutat”: miközben az intézmény közbizalomra érdemes jó gazdaként elvárható gondossággal kezelte a közintézményben, összességében köztulajdonban lévő infrastruktúrán, közforrásokból született köztulajdonú szellemi termékeket, egyúttal ösztönzött és megfelelő érdekeltségi rendszert biztosított a jogos egyéni ambíciók és méltányos erkölcsi és anyagi haszon megszerzésére.

Megszűnt vagy kirívó ritkaságszámba ment az intézmény vezetése és a hatóságok számára nem minden elemében transzparens K+F+I tevékenység. A K+F+I tevékenységre fordított közforrások hasznosulása nyomon követhető és a korszerű közgazdasági módszerekkel igazolható volt.

A világ elméleti és alkalmazott közgazdasági kutatói és üzleti szakemberei felfigyeltek a hazai rendszer nyújtotta előnyökre és lehetőségekre. Tanulmányozták és átvették a sikeres bioinnovációs menedzsmenti és üzleti modelleinket, a köz- és a magánszféra sikeres magyarországi együttműködési példáit.

A megfelelő stratégiai viszonyulást az előbbieken preferált és jól megszerveződő szféra szereplői kiemelkedő minőségű és perspektívájú szakmai programokkal, ötletekkel, felfedezésekkel igazolták. Ezek a tevékenységben részt vevő hazai gazdasági társaságok és egyéb szervezetek számára is hasznosak és sikeresek voltak.

Megfelelően működtek a szakmai fórumok és jól kommunikáltak a közigazgatással, a jogalkotás szereplőivel, az etikai bizottságok rendszerével ill. a kapcsolódó tár-

cákkal. A szakmai, etikai, jogi szabályozás koherens, egymásra épülő, érthető, alkalmazható volt. Elkerülhetőek voltak a botrányok, megelőzhető a zavarkeltés, megőrizhető a közbizalom.

A társadalom egyre szélesebb rétegei fedezték fel a terület jelentőségét és élték meg pozitívan sikereit. Ez nagyon kedvezően hatott vissza a terület fejlődésére és kedvezően befolyásolta a szakember-utánpótlást is.

Mindezt támogatták a mértéktartóan, de szakszerűen és hatásosan szervezett „awareness” programok, társadalmi viták. Nagyon fontos volt olyan nyomtatott és elektronikus kiadványok megjelenítése, amelyek jól érthetően bemutatták a fejlődés eredményeit, lehetőségeit és korlátait, kockázatait. Ezek segítették az emberek aktív, kritikus, de nem féltékeny, idegenkedő, ellenséges viszonyulását az eredményekhez, ami megkönnyítette ezek fokozatos beépülését a mindennapi életbe.

A tudománybarát társadalom tartósan megerősítette a politikai szférát is abban, hogy korábban jól döntött és az orvosbiológusokkal közös sikerélményként élte meg mindazt, ami történt.

És akkor felébredtem.

Levelezési cím

Dr. Oberfrank Ferenc

ügyvezető igazgató, kutató

MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet

Igazgatói Titkárság

1450 Budapest, Pf. 67.

Tel.: (1) 210 9965

Fax: (1) 210 9423

E-mail: oberfrank.ferenc@koki.hu